

Visteelt in de bergen van Kyrgyzstan. Is dat mogelijk?

Door Raymon van Anrooy (FAO, Ankara) E-mail: Raymon.vanAnrooy@fao.org

Toen de centraal Aziatische staat Kyrgyzstan nog onderdeel was van de Sovjet Unie werd visteelt door de overheid gestimuleerd. Na de onafhankelijkheid verdween deze overheidssteun vrijwel geheel maar recent heeft de regering van deze jonge staat de productie van vis een hogere prioriteit in het ontwikkelingsbeleid gegeven. Dit jaar worden investeringsmogelijkheden voor buitenlandse visvoerproducenten onderzocht.

Kyrgyzstan is een bergstaat in Central Azië. Het land grenst aan China in het oosten en zuiden, Kazachstan in het noorden en Oesbekistan en Tajikistan in het westen. Kyrgyzstan is na Tajikistan het op één na armste land van de regio. Er wonen zo'n 5 miljoen mensen. Het land staat vooral bekend om zijn natuurschoon en nomadentradities die nog in eere worden gehouden.

Visteelt in Kyrgyzstan staat nog in de kinderschoenen. Tijdens het Sovjet bewind, dat tot 1991 duurde, was de vis die op de markt in Kyrgyzstan verkrijgbaar was vooral afkomstig van de grote visserijvloeden van de Sovjet Unie. Veel vis werd bevroren geïmporteerd en gedistribueerd over het land; hier werden grote staatskoelhuizen voor gebruikt. Visconsumptie was toen hoger dan nu, maar nog steeds onder de norm van 12 kg per hoofd per jaar, zoals die gesteld is door de Academy of Science in de Sovjet periode. Op het moment is de visconsumptie niet hoger dan 1 kg per hoofd per jaar; een heel verschil met de ongeveer 33 kg per hoofd per jaar in buurland China.

Neergang

In de Sovjet periode hebben de Russen visteelt gepromoot in geheel central Azië. Veel steden kregen onder de planeconomie de beschikking over een vijversysteem van veelal tientallen tot honderden hectares omdat zelfvoorziening in vis erg belangrijk werd gevonden. Als gevolg hiervan zijn er nu overal vijvers, die tegenwoordig voor andere doeleinden worden gebruikt (bijvoorbeeld rijstteelt) of heel extensief worden gebruikt voor de visproductie. Met de val van de Sovjet Unie en de onafhankelijkheid van de central Aziatische staten werd het voor de veelal arme regeringen onmogelijk om de subsidie en andere hulp aan visproductie voort te zetten. Als gevolg daarvan zijn de staatsbroedhuizen en onderzoeksinstituten veelal gesloten, geprivatiseerd of ze werken met minimale middelen. Geprivatiseerde visteeltbedrijven zijn vaak opgekocht door mensen die niets met de sector hadden en vooral de bestaande bedrijven gebruikten om geld dat met corruptie verkregen was wit te wassen. Ook de visvoerproductie stortte na de onafhankelijkheid in omdat de

investeringen in visteelt daalden, de markt te klein werd voor visvoer in de individuele Centraal Aziatische landen en omdat de landen in Centraal Azië hoge importtarieven/ barrières creëerden die de import van visvoer bijna onmogelijk maakten.

Ommekomst?

Gelukkig heeft de regering van Kyrgyzstan nu ingezien dat het anders moet. De president heeft eind 2005 aangegeven dat

Vijver van Ton Hatchery gesitueerd tussen de bergen.

visteelt een prioriteitssector dient te zijn voor plattelandontwikkeling. Daaropvolgend heeft de minister van Landbouw, Watermanagement en Verwerkingsindustrie een visserijdepartement opgezet en in 2007 heeft het ministerie de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) en de Europese Commissie

Ekos International forelteelt in Issyk Kul meer.

(EC) om assistentie gevraagd bij het herstel van de visserij- en visteeltsector. Een kortdurend FAO/EC project heeft recent een sectorstudierapport voortgebracht, alsmede een aantal brochures en posters voor de promotie van visconsumptie en een nationale strategie voor visserij- en visteeltontwikkeling en beheer voor de periode 2008-2012. Deze strategie is op 25 februari 2008 door de minister goedgekeurd als nationale strategie. Hoofddoelstellingen van de strategie zijn:

- Een herziening van de visserijwetgeving om ruimte te maken voor moderne vormen van visserij- en visteeltbeheer en ontwikkeling
- Bescherming en verantwoord beheer van visserij hulpbronnen (resources)
- Uitvoering en verdere ontwikkeling van een visuitzettingsprogramma
- Ontwikkeling van gediversificeerde visserij- en visteeltondernemingen
- Verbetering van de marktkanalen voor vis en verwerking van visserij- en visteeltproducten om kwaliteit en veiligheid van visproducten te verbeteren en te waarborgen.

Karper, snoekbaars, forel

De officiële visproductie in Kyrgyzstan was 71 ton in 2006, maar onofficieel was er in het zelfde jaar zo'n 500 ton aan visteelt- en visserijproductie gerealiseerd. Daarnaast was de import aan vis zo'n 3000 ton. In de 80-er jaren van vorige eeuw was de productie nog zo'n 1400 ton. De consumentenprijzen zijn erg hoog doordat de vraag naar vis veel groter is dan het aanbod. Karpersoorten (verse vis) kosten zo'n dollar per kg, terwijl snoekbaars 5 dollar per kilo kost en forel zelfs 15 dollar. De prijs van forel heeft ertoe geleid dat een aantal bedrijven nu forel telen in kooicultuur in Issyk Kul meer. Dit is het op een na grootste op grote hoogte gelegen meer ter wereld en ondanks de hoogte bevriest het in de winter niet want het water bevat een beetje zout. Ook zijn er twee kleine producenten van forel die raceways en vijvers gebruiken. Foreleieren worden veelal geïmporteerd; voortplanting op kleine schaal vindt plaats in de Ton Hatchery, gelegen aan de zuidkant van het Issyk Kul meer. Dit broedhuis wordt momenteel gemoderniseerd met fondsen van het Turkse agentschap voor internationale samenwerking (TICA). Kooien en

Foto links: Restbase Farm forel gehouden in raceways.

Foto onder: Visverkooperster op de Osh markt in Bishkek.

FAO is daarvoor op zoek naar international vis- en veevoeder producenten, die de mogelijkheden inzien van deze regio en geïnteresseerd zijn om hier zaken te doen. FAO heeft de contacten in de ministeries en zal deze gebruiken voor het organiseren van een missie later dit jaar. Deze missie zal als doelen hebben de economische analyse uit te voeren, het versterken van contacten tussen vis/veetelers uit de regio en internationale voederproducenten, en het adviseren van de ministeries over hoe zij het opzetten van voederproductie in de regio kunnen stimuleren. Hopelijk is er binnen enkele jaren een vee/visvoederproducent bereid om te investeren en de visteeltproductie in de regio naar een hoger plan te tillen.

ander visteeltmateriaal (automatische voedersystemen, incubatoren, etc.) worden tegenwoordig geïmporteerd met vrijstelling van de voorheen toegepaste hoge douanetarieven. De beschikbaarheid van kwaliteitsvoerders voor de visteelt, en de beperkte aanwezigheid van goed getrainde vistelers zijn op het moment de grootste struikelblokken voor een gestage en duurzame visteeltontwikkeling in het land.

Haalbaarheidsstudie

Recent is door verscheidene landbouwministeries in de Centraal Aziatische regio aan de FAO gevraagd om een economische analyse (haalbaarheidsstudie) te doen naar de mogelijkheden van het opnieuw opstarten van vee- en visvoederproductie in de regio.

Een kopie van de bovengenoemde strategie, alsmede meer informatie over de missie later dit jaar en de mogelijke deelname van Nederlandse vee/visvoederbedrijven in die missie kan verkregen worden van de schrijver van dit stukje.

